

Vägledning för godkännande av status som avgränsad anläggning

Foto: Nordens Ark

Fastställd den 25 november 2024

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Signatur	Ändring gjord av
0.1	2024-11-25	Grundversion beslutad	Annett Kjellberg	

Innehåll

1 Inledning	5
1.1 Syfte med denna vägledning	5
1.2 Beskrivning av kontrollområde	6
1.3 Syfte med kontrollbesöket	6
2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner	6
2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket	6
3 Definitioner	7
3.1 Annan offentlig verksamhet	7
3.2 Kontrollpunkter	7
3.3 Kort beskrivning av regelverket	7
4 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet	8
4.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar	8
5 Kontrollobjekten	8
5.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet	8
6 Ansökningsprocess	9
6.1 Lämna in ansökan	9
6.2 Ansökningsavgift	9
6.3 Ansökan är komplett	9
6.4 Besök på plats efter ansökan	9
6.5 Framtagande av checklista/ kontrollprotokoll med kontrollpunkter	10
6.6 Fylla i checklista	10
6.7 Efter besöket	11
7 Kontrollpunkterna	11
7.1 Är anläggningen klart avgränsad och avskild från omgivningarna?	11
7.2 Tillräckliga isoleringsutrymmen finns och sköts på ett smittsäkert sätt?	14
7.3 Det finns tillräckliga resurser för att fånga in djur?	20
7.4 Har anläggningen en veterinär knuten till sig som ansvarar för övervakning och efterlevnad av kraven för godkännande?	22
7.5 Planen för övervakning av sjukdomar är tillräcklig?	25
7.6 Djur som misstänks vara infekterade eller smittade av förtecknade eller nya sjukdomar provtas i tillräcklig omfattning?	28
7.7 Rutiner för att ta hand om kroppar av djur som dött eller avlivats på grund av misstanke om infektion eller smitta av förtecknade eller nya sjukdomar finns? ..	30
7.8 Tillsyn sker i tillräcklig omfattning för att upptäcka förändringar i hälsa och beteenden hos djuren?	33

7.9 Finns rutiner för att skyndsamt föra vidare information internt till veterinär och andra relevanta personer vid misstanke om sjukdom?.....	36
7.10 Det finns journaler för vaccination och behandling?	37
7.11 Det finns journaler med uppgifter om isolering och karantän för inkommande djur?	39
7.12 Det finns journaler enligt artikel 102 AHL?	41
7.13 Det finns journaler enligt artikel 103 AHL?	Fel! Bokmärket är inte definierat.
7.14 Anläggningen journalför i enlighet med djurhälsolagstiftningen?.....	43
7.15 Finns tillräckliga journaler med uppskattad ålder och kön för de djur som hålls på anläggningen?	46
7.16 Det finns tillräckliga journaler över transportmedel som lastar på och av djur?.....	47
7.17 Anläggningen kan godkännas utifrån grundläggande krav?.....	48
8 Överprövning av beslut	53
9 Faktabas.....	53

1 Inledning

Jordbruksverket vill med denna vägledning underlätta för dig som utför ett besök på plats, i annan offentlig verksamhet, efter en ansökan om godkännande av status som avgränsad anläggning för landlevande djur och för vattenbruksanläggningar.

Vägledningen syftar även till att de aktörer som ansöker om att få, eller redan har ett godkännande som avgränsad anläggning, ska känna till vilka bestämmelser som verksamheten behöver uppfylla. Vägledningen är beslutad av Jordbruksverket. Jordbruksverkets vägledning är inte rättsligt bindande, utan innehåller exempel och rekommendationer som kan vara till hjälp vid bedömning och tillämpning av lagstiftningen. Vägledningen är heller inte uttömmande på så sätt att det kan finnas andra sätt att uppfylla bestämmelserna än de som anges som exempel. I den här vägledningens löpande text används ordet ”kontroll” för att beskriva ett besök på plats som ska genomföras inför ett godkännande av status som avgränsad anläggning.

Den här vägledningen behandlar inte godkännande av status som avgränsad anläggning för avelsmaterial från landlevande djur.

1.1 Syfte med denna vägledning

Enligt artikel 99.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (härefter kallad EU:s djurhälsoförordning) ska Jordbruksverket fastställa vilka förfaranden aktörerna ska följa när de ansöker om godkännande för sina anläggningar för landlevande djur i enlighet med artikel 95 (som handlar om godkännande av status som avgränsad anläggning) i samma förordning. Vidare framgår av förordningens artikel 178 a att aktörer som driver vattenbruksanläggningar och vill få status som avgränsad anläggning ska ansöka om godkännande hos den behöriga myndigheten.

Jordbruksverket vill med denna vägledning ge råd och stöd åt dem som genom annan offentlig verksamhet utför ett kontrollbesök på plats av avgränsade anläggningar inför ett beslut om godkännande. Därutöver kan vägledningen vara ett stödjande dokument för de som vill ansöka om, eller redan har ett godkännande av status som avgränsad anläggning.

Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om området, t.ex. gällande regelverk, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och ansökningsförfarandet.

En ytterligare målsättning är att kontrollbesöken likriktas över hela landet och kännetecknas av en tydlighet i vilka krav som ställs och hur de kan uppnås. Detta gäller både för den som får en kontroll, för den som genomför kontrollen och för den som handlägger ärendet på Jordbruksverket.

1.2 Beskrivning av område

En avgränsad anläggning definieras i artikel 4.48 i EU:s djurhälsoförordning som en permanent, geografiskt begränsad anläggning som inrättats på frivillig grund och som godkänts för förflyttningar av djur

- a) som hålls eller föds upp för utställningar, utbildning, bevarande av arter eller forskning,
- b) som hålls avgränsade och åtskilda från den omgivande miljön, och
- c) som är föremål för djurhälsoåtgärder avseende övervakning och biosäkerhet.

Enligt artikel 95 i EU:s djurhälsoförordning finns en möjlighet för verksamheter att på frivillig basis ansöka hos behörig myndighet om att få ett godkännande av status som avgränsad anläggning för landlevande djur. Motsvarande möjlighet för aktörer som driver vattenbruksanläggningar finns artikel 178 i EU:s djurhälsoförordning.

1.3 Syfte med kontrollbesöket

I artikel 99.2 i EU:s djurhälsoförordning anges att den behöriga myndigheten ska göra ett besök på plats när de tar emot en ansökan från en aktör om godkännande av status som avgränsad anläggning för landlevande djur i enlighet med artikel 95 a.

I artikel 183.2 i EU:s djurhälsoförordning återfinns motsvarande bestämmelse om myndighetens besök på plats när de tar emot en ansökan från en aktör om godkännande av status som avgränsad vattenbruksanläggning i enlighet med artikel 178.

2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Det är djurinförselenheten på Jordbruksverket som ansvarar för handläggning av ärenden som rör avgränsade anläggningar. Det är också djurinförselenheten som ansvarar för den här vägledningen.

För att komma i kontakt med djurinförselenheten, kan man mejla eller ringa oss.

E-post: Forflyttning.sparning@jordbruksverket.se

Telefonnummer: 0771–223 223

Mer information finns på vår webbplats: [Jordbruksverket.se](https://jordbruksverket.se)

3 Definitioner

3.1 Annan offentlig verksamhet

Med annan offentlig verksamhet avses annan verksamhet än offentlig kontroll, som utförs av de behöriga myndigheterna eller av de organ med delegerade uppgifter eller de fysiska personer till vilka viss annan offentlig verksamhet har delegerats. Däribland verksamhet för att kontrollera om det förekommer djursjukdomar eller växtskadegörare, förebygga eller begränsa spridningen av sådana djursjukdomar eller växtskadegörare, utrota dessa djursjukdomar eller växtskadegörare, bevilja tillstånd eller godkännanden och utfärda officiella intyg eller officiella attesteringar.

3.2 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter menas i denna vägledning de olika punkter som kommer att bedömas vid kontrollbesöket. Punkterna har samlats i en checklista som bör användas av den som genomför besöket på plats inför ett godkännande av status som avgränsad anläggning.

3.3 Kort beskrivning av regelverket

Gällande bestämmelser för avgränsade anläggningar finns i den EU-lagstiftning som listas nedan. Här listas endast den EU-lagstiftning som gäller för avgränsade anläggningar. EU-lagstiftningen finns publicerad på webbplatsen: [EUR-Lex](#)

Det kan dock finnas nationella bestämmelser i lagar, förordningar eller föreskrifter som kan vara ett bra stöd för att bedöma hur en kontrollpunkt är uppfylld. Sådan lagstiftning på nationell nivå finns i den löpande texten för den kontrollpunkt som den kan vara relevant för i kapitel 7. Lagar och förordningar finns tillgängliga på [Riksdagens webbplats](#). Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd finns tillgängliga på [Jordbruksverkets hemsida](#).

3.3.1 Grundläggande EU-rättsliga bestämmelser

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 av den 9 mars 2016 om överförbara djursjukdomar och om ändring och upphävande av vissa akter med avseende på djurhälsa (EU:s djurhälsoförordning)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/2035 av den 28 juni 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser om anläggningar som håller landlevande djur och kläckerier samt om spårbarhet för vissa hållna landlevande djur och kläckägg

- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/688 av den 17 december 2019 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller djurhälsokrav för förflyttningar av landlevande djur och kläckägg inom unionen
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/691 av den 30 januari 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller bestämmelser för vattenbruksanläggningar och transportörer av vattenlevande djur
- Kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/990 av den 28 april 2020 om komplettering av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 vad gäller djurhälsokrav avseende utfärdande och intyg för förflyttningar av vattenlevande djur och produkter av animaliskt ursprung från vattenlevande djur inom unionen

4 Ansvarsfördelning inom området

4.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Det är Jordbruksverket som ansvarar för hela ärendets handlägningsprocess. Detta innebär att Jordbruksverket tar emot och granskar ansökan, utser vem som ska göra besöket på plats (hädanefter kallad kontrollanten) och bokar in detta. Efter kontrollbesöket på plats är det Jordbruksverket som avgör ärendet på det underlag som dokumenterats på plats. Detta innebär att Jordbruksverket bedömer hur en ev. avvikelse ska handläggas eller följas upp och för den diskussionen med sökande.

5 Kontrollobjekten

5.1 Kort beskrivning av avgränsade anläggningar och deras verksamhet

Enligt skäl 120 i EU:s djurhälsoförordningens ingress beskrivs avgränsade anläggningar, som en anläggning som vanligtvis används för att hålla försöksdjur eller djurparksdjur. Anläggningen har normalt sett en hög biosäkerhetsnivå och en gynnsam och välkontrollerad hälsostatus samt färre förflyttningar eller förflyttningar enbart inom dessa anläggningar. Status som avgränsad anläggning, som aktörer kan ansöka om på frivillig basis, infördes för första gången i direktiv 92/65/EEG, där det fastställdes bestämmelser och krav för godkännande samt krav avseende förflyttning för godkända organ, institut och centrum. Det system som därmed upprättades gör det möjligt för dessa anläggningar att utbyta djur sinsemellan med färre krav avseende förflyttning, samtidigt som hälsogarantier inom kretsen av avgränsade anläggningar upprätthålls. Systemet har därför blivit allmänt accepterat av aktörerna och används som ett frivilligt alternativ.

6 Ansökningsprocess

6.1 Lämna in ansökan

Ansökan ska lämnas in på Jordbruksverket blankett D294. Blanketten finns att ladda ner från [Jordbruksverkets webbutik](#).

Jordbruksverket tar helst emot handlingar via e-post. Ansökan inklusive bilagor skickas till jordbruksverket@jordbruksverket.se. För att underlätta handläggningen, ange ”ansökan om godkännande som avgränsad anläggning” i ämnesrubriken. Det går även att skicka handlingarna med brev till adressen Jordbruksverket, 551 82 Jönköping.

För att ansökan ska anses komplett ska den innehålla samtliga uppgifter som efterfrågas i blanketten. I annat fall kan Jordbruksverket komma att begära in kompletterande uppgifter till ansökan.

6.2 Ansökningsavgift

Av 2 kap. 11 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (saknr JK3) framgår att aktörer ska betala en avgift till Jordbruksverket när ansökan om godkännande ges in¹. Av samma bestämmelse framgår att om inte avgiften inte betalas, tas ärendet inte upp till prövning.

Instruktioner om hur avgiften ska betalas ges efter inskickad ansökan.

6.3 Ansökan är komplett

Ansökan är komplett när ansökningsunderlaget är tillräckligt och ansökningsavgiften har betalats in.

6.4 Besök på plats efter ansökan

Efter att ansökan har kommit in till Jordbruksverket ska ett besök på plats i verksamheten göras. Bakgrunden till detta beskrivs närmare i kapitel 1.3 i den här vägledningen.

Av Generaldirektörens arbetsordning för Jordbruksverket följer att Distriktsveterinärerna ska på uppdrag av djurinförselenheten utföra kontrollbesök på plats vid anläggningar som ansöker om godkännande av status som avgränsad

¹ Aktuell avgift framgår av föreskrifterna med saknr JK3.

anläggning. Djurinförselenheten utser veterinär eller veterinärstation som är aktuell i varje enskilt ärende.

Kontrollanten och sökanden får komma överens om en tid som passar för båda parter.

6.5 Framtagande av checklista/kontrollprotokoll med kontrollpunkter

Kontrollbesöket på plats efter ansökan dokumenteras i en fastställd checklista. Denna checklista har utarbetats med tillämplig lagstiftning som grund.

6.6 Fylla i checklista

Kontrollanten ska ta ställning till och göra en bedömning av samtliga punkter i checklistan som är relevanta sett till vilka djurslag som hålls i verksamheten.

Vid tveksamhet i en bedömning ska handläggare på djurinförselenheten kontaktas. Detta kan göras efter kontrollbesöket. Tänk på att dokumentera din frågeställning noga vid kontrollbesöket, även med foton

Checklistan ska fyllas i utifrån vad som iakttagits vid kontrollbesöket på anläggningen. Om en avvikelse som har noterats vid kontrollbesöket, åtgärdas innan kontrollanten har färdigställt och skickat in underlaget till djurinförselenheten, ska avvikelsen ändå noteras med ett ”nej” enligt nedan.

Ja: Ska användas när du som kontrollant gör bedömningen att de aktuella kraven är uppfyllda. Detta kan även användas vid mindre avvikelser som åtgärdas direkt vid besöket.

Nej: Ska användas när en avvikelse konstateras.

Vid ett nej ska avvikelsen beskrivas noga i skrift. Det är även en fördel för både kontrollanten, sökanden, och handläggaren vid djurinförselenheten att dokumentera avvikelsen genom att ta foton. Med hjälp av foton blir det tydligare vad som avses med avvikelsen och vilken åtgärd som förväntas. Detta gäller oavsett om det är en avvikelse som kräver uppföljning eller inte.

Ett exempel på avvikelse som ska anges, men inte kommer kräva direkt uppföljning kan vara kontrollpunkt 15 i checklistan. Vid kontrollen framkommer att verksamheten inte har fört journaler över transportmedel som lastar av och på djur. Vid diskussion om detta visar det sig att de inte har varit medvetna om kravet, och uppger att de kommer att föra journal i enlighet med bestämmelsen framöver.

Ej kontrollerad: Ska endast användas om punkten har kontrollerats på annat sätt, av någon annan än kontrollanten själv, t.ex. genom att djurinförselenheten har förhandsgranskat inskickade dokument.

Ej aktuell: Används i de fall punkten inte är relevant sett till djurslag som land- eller vattenlevande djur.

6.7 Efter kontrollbesöket

När kontrollanten har genomfört besöket ska ifylld checklista skickas in till djurinförselenheten efter senast en vecka, räknat från besöksdatum.

Jordbruksverket tar sedan ställning till om något behöver följas upp eller kompletteras innan beslut kan fattas. En rimlig tid för åtgärden eller kompletteringen diskuteras och bestäms i sådana fall tillsammans med sökande. När ärendet är komplett kommer Jordbruksverket att fatta beslut.

7 Kontrollpunkterna

7.1 Är anläggningen klart avgränsad och avskild från omgivningarna?

Till ansökan ska en karta eller ritning över området bifogas. Den kartan granskas av handläggare på djurinförselenheten som gör en bedömning om något behöver kontrolleras på plats. Om inget särskilt behöver kontrolleras kan man titta på delar av ytterbarriären när man passerar dem under kontrollbesöket.

De stängsel eller andra barriärer som finns ska vara i bra skick. Med bra skick menas att de ska vara tillräckligt hållfasta för att djur varken ska kunna ta sig in eller ut. Diskutera vid kontrollbesöket kring rutiner för hur ytterbarriärernas skick kontrolleras och underhålls.

Om djur skulle komma lösa på anläggningen ska risken för att de kan ta sig ut från anläggningen minimeras. Detsamma gäller risken för att djur utifrån ska kunna ta sig in och ha kontakt med djuren på anläggningen. Detta kan uppnås genom barriärer som staket, plank, naturlig terräng o.s.v. Det är ofrånkomligt att små vilda djur och fåglar kan ta sig in på anläggningen, vilket får accepteras.

Obehöriga människor ska heller inte kunna ha oönskad kontakt med djuren. När anläggningen är öppen ska det vara tydligt var besökare får vistas och inte. När anläggningen är stängd ska risken för att obehöriga kan ta sig in minimeras så långt som möjligt.

Tänk på att detta gäller alla djurutrymmen, även bakhägn, reträttvägar, skötselkorridorer och andra utrymmen som inte visas offentligt. Djurutrymmen ska vara rymningssäkra för att minimera risken att djur kan rymma. Detta får bedömas olika beroende på djurslag. Grävande djur kräver t.ex. åtgärder som armering i marken, medan trädlevande djur behöver andra säkerhetsåtgärder. I vissa fall kan dubbla stängsel med korridor mellan behövas. Korridoren ska i sådant fall utformas

så att den inte utgör en skaderisk. Den ska vara så bred/smal att djur inte kan fastna.

Ytterbarriärerna ska vara utformade så att de fyller sitt syfte. Stadsnära anläggningar kan ha ett större behov av att ytterbarriärerna ska hålla obehöriga människor borta från att komma in till djuren. Medan mer ensligt belägna anläggningar kan ha ett större behov av en ytterbarriär som håller vilda djur borta från att ha kontakt med djuren på anläggningen.

När man söker godkännande för vattenbruksanläggningar så ska uppgifter om anläggningens vattenförsörjnings- och avloppssystem bifogas till ansökan. De uppgifterna granskas av handläggare på djurinförselenheten som gör en bedömning om något behöver kontrolleras på plats.

Vid bedömning av vattenbruksanläggningar och med biosäkerheten i åtanke delas dessa anläggningar vanligtvis in i två olika grupper:

1. Slutna anläggningar, vilket betyder att utgående vatten genomgår en behandling som kan inaktivera agens som orsakar förtecknade eller nya sjukdomar innan det släpps ut i öppet vatten.
2. Öppen anläggning vars utgående vatten släpps ut direkt i öppet vatten utan behandling för att inaktivera agens som orsakar förtecknade eller nya sjukdomar.

Be dem redogöra för vilken typ av metod (t.ex. filter, kemisk eller biologisk) anläggningen använder för att behandla utgående vatten om det är en anläggning enligt punkt 1 ovan. Det är också av intresse vilken typ av avlopp som anläggningen använder, d.v.s. har de kommunalt eller enskilt avlopp.

Kontrollpunkt 1 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Bilaga 1 del 9 punkt 3 i förordning (EU) 2019/2035

Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

a) Anläggningarna ska vara tydligt avgränsade och djurs och människors tillträde till djurfaciliteterna ska kontrolleras.

c) Boendetrymmen för djuren ska vara av lämplig standard och vara utformade på ett sådant sätt att

i) kontakt med djur från utanför anläggningen förhindras och att inspektioner och all nödvändig behandling lätt kan utföras

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 5 a i förordning (EU) 2020/691

Den behöriga myndigheten ska endast godkänna de vattenbruksanläggningar som avses i artiklarna 7 och 9–19, eller de grupper av vattenbruksanläggningar som avses i artikel 8, om de aktörer som driver dem har utvecklat och dokumenterat en biosäkerhetsplan som uppfyller följande krav:

a) Den identifierar hur ett sjukdomsagens kan ta sig in i en vattenbruksanläggning eller en grupp vattenbruksanläggningar, spridas inom den och överförs från den ut i miljön eller till andra vattenbruksanläggningar

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

d) del 3 punkt 3 i bilaga I när det gäller lokaler och utrustning

Bilaga 1 del 3 punkt 3 i förordning (EU) 2020/691

a) De avgränsade anläggningarna ska vara tydligt avgränsade och vattenbruksdjurs och människors tillträde till djurlokalerna ska kontrolleras.

h) Det ska finnas lämpliga åtgärder för att bekämpa rovdjur, med beaktande av den risk för sjukdomsspridning som rovdjuren utgör.

7.2 Finns det tillräckliga isoleringsutrymmen och sköts de på ett smittsäkert sätt?

Med tillräckliga utrymmen menas att djur ska kunna hållas på ett sådant sätt att risken för smittspridning är absolut minimal. Dessa utrymmen ska kontrolleras.

Det ska finnas utrymmen för djur på anläggningen som visar tecken på smittsam sjukdom och behöver hållas individuellt. Sådana utrymmen bör vara belägna på isolerat avstånd från andra djurutrymmen, gärna i anläggningens yttre del geografiskt.

Djur som förflyttas mellan anläggningar som inte är avgränsade och avgränsade anläggningar ska hållas i karantänslokal antingen direkt före eller efter ankomst. Det ska i sådana fall finnas utrymmen för att kunna hålla djur i karantän, innan de lämnar anläggningen eller direkt efter att de anländer till den. Diskutera om djur tas in från andra anläggningar än avgränsade och hur de då ser till att kraven på karantän uppfylls. Tänk på att detta även gäller vid förflyttningar inom landet oavsett djurslag. Detta innebär att kravet t.ex. även omfattar lantbruksdjur som lantraser av nötkreatur, gris, får och get.

Beroende på djurhållningens omfattning kan det vara orimligt att kontrollera att sådana utrymmen går att ställa i ordning för samtliga djurslag som hålls på anläggningen. Be om att få se de utrymmen som finns och hur de anpassas efter djurslag. Utifrån vilka sjukdomar som är relevanta för olika djur, välj ut ett antal olika djurslag och be om en redogörelse för t.ex. ett hovdjur, ett klövdjur, kattdjur, hunddjur, fågel etc. Man kan t.ex. be dem redogöra för hur de gjorde och hur de tänkte senaste gången de i ordningställde ett sådant utrymme eller om de planerar för att göra det i närtid. Om det finns några instruktioner om åtgärder från t.ex. behörig myndighet eller officiell veterinär från något tillfälle, diskutera hur de instruktionerna infördes och efterlevdes.

Ett alternativ som får godtas vid behov är att omvandla ett helt stall till isolering och betrakta det som epidemiologisk enhet. Detta kan vara tillämpligt för större djur som elefanter, giraffer, noshörningar osv. Vid det här alternativet, diskutera vilka krav som ställs på provtagning innan ankomst, t.ex. om de ställs högre än normalt.

Olika bedömningar behövs för olika typer av smittor. Vid luftburna smittor bör ventilationen beaktas. Diskutera hur till- och frånluft cirkulerar i utrymmet. Finns det något partikelfilter som filtrerar? För att ventilationen ska fungera med bästa kapacitet krävs regelbunden rengöring, framför allt vid ett mekaniskt ventilationssystem. Diskutera vilka rutiner som finns för rengöring och underhåll.

Gödsel ska inte riskera att förorena mark eller spridas till andra djurutrymmen. Diskutera hur gödsel från isolerings- och karantänsutrymmen tas om hand, vidtar man några särskilda åtgärder? Det ska finnas en rutin för hur man hanterar gödsel

och strömaterial från misstänkt smittade djur. Även innan man har fastställt en diagnos ska gödseln hanteras och förvaras på ett smittsäkert sätt. Det kan vara lämpligt att behandla strömaterial och foderspill med desinficerande medel efter att det har mockats ut, beroende på smittämne. Vid behov bör avfallet förvaras i en sluten behållare. Diskutera hur eventuellt kontaminerad gödsel och konstaterad smittad gödsel destrueras.

Utrymmet ska vara lätt att rengöra och vid behov desinficera. Mekanisk rengöring är lika viktig som kemisk. Desinficering ska göras med lämpligt medel för aktuella smittämnen. Släta väggar och golv är lättare att hålla rena än sådana som har ojämn yta. Detsamma gäller om det finns sprickor eller andra håligheter. Titta på golv, väggar och tak, är de hela och i ett lättskött material? Även inredning och berikning, både fast och lös ska vara lätt att rengöra och desinficera.

Karantäns- eller isoleringshägn kan godtas i de fall det inte är lämpligt att hålla djur inomhus. Samma sak gäller dock som för inomhusutrymmen, att risken för smittspredning, bedömd utifrån djurslag, är minimal.

Diskutera även kring personalrutiner för att upprätthålla ett gott smittskydd, t.ex. handtvätt, skyddskläder, desinficering och tvätt av utrustning och skyddskläder, hantering av avfall, i vilken ordning man hanterar djur osv. Det ska finnas skriftliga rutiner för detta och de ska vara väl kända för hela personalstyrkan. Det bör finnas tydliga instruktioner uppsatta vid utrymmena. Det bör också finnas en praxis för hur samtliga smittskyddsrutiner lärs ut till t.ex. ny personal.

Nödvändiga undersökningar och behandlingar ska kunna utföras i utrymmet. Det ska därför finnas möjlighet att spärra fast djuret, eller på annat sätt begränsa dess rörelsefrihet i den utsträckning som krävs.

Man kan behöva lägga mer eller mindre fokus på utrymmen och rutiner för särskilda djurslag, beroende på anläggningens geografiska placering. För att göra den bedömningen behöver man fundera kring om anläggningen ligger i ett område där det finns en förhöjd risk av sjukdomsutbrott baserat på historik, t.ex. för fågelinfluensa.

Gällande vattenbruksanläggningar så kontrollera att det finns möjligheter för isolering i separata utrymmen samt att det finns nedskrivna rutiner för detta. Diskutera också hur vattnet tas om hand efter isolering.

Begreppet karantän definieras i artikel 4.38 i EU:s djurhälsoförordning som isolering av djur, så att de inte har någon direkt eller indirekt kontakt med djur utanför den epidemiologiska enheten, för att säkerställa att en eller flera fastställda sjukdomar inte sprids medan de isolerade djuren observeras under en fastställd tidsperiod och vid behov genomgår testning och behandling.

Begreppet epidemiologisk enhet definieras i artikel 4.39 EU:s djurhälsoförordning som en grupp djur med samma sannolikhet att exponeras för ett smittämne.

Kontrollpunkt 2 omfattar följande bestämmelser

-för alla djurslag

Artikel 10.1 b i förordning (EU) 2016/429

Aktörerna ska om lämpligt vidta sådana biosäkerhetsåtgärder, med avseende på hållna djur och produkter som de har ansvar för, som krävs för

i) arterna och kategorierna av hållna djur samt produkter,

ii) typen av produktion, och

iii) de risker som föreligger, med hänsyn till

— geografiskt läge och klimatförhållanden, och

— lokala förhållanden och sedvänjor

-för landlevande djur

Artikel 97 i förordning (EU) 2016/429

1. Behöriga myndigheter ska endast bevilja godkännande för anläggningar i enlighet med artiklarna 94.1 och 95 a i följande fall:

a) Anläggningarna uppfyller i tillämpliga fall följande krav vad gäller

i) karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder, med beaktande av kraven i artikel 10.1 b och bestämmelser som antagits enligt artikel 10.2,

Bilaga 1 del 9 punkt 1 i förordning (EU) 2019/2035

1. Kraven när det gäller karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

a) De får endast ta emot hållna landlevande djur som har varit föremål för en karantänperiod som är lämplig för de sjukdomar som är relevanta för arten, om dessa djur kommer från en annan anläggning än en avgränsad anläggning.)

b) De får endast ta emot primater som uppfyller regler som är lika strikt som de som avses i artikel 6.12.4 i OIE:s Terrestrial Animal Health Code i 2018 års utgåva.

c) Om nödvändigt ska lämpliga faciliteter för karantän av hållna landlevande djur som förs in från andra anläggningar vara tillgängliga.

Bilaga 1 del 9 punkt 3 i förordning (EU) 2019/2035

3. Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

b) Lämpliga medel för att fånga, spärra in och vid behov spänna fast och isolera djur ska finnas tillgängliga.

c) Boendetrymmen för djuren ska vara av lämplig standard och vara utformade på ett sådant sätt att

ii) golv, väggar och all annan materiel eller utrustning lätt kan rengöras och desinficeras.

Artikel 63 i förordning (EU) 2020/688 (För djur som förflyttas till eller tas emot från en anläggning som inte är avgränsad)

Krav vid förflyttningar av hållna landlevande djur från andra anläggningar än avgränsade anläggningar till en avgränsad anläggning

1. Aktörerna får endast flytta andra hållna landlevande djur än primater från andra anläggningar än avgränsade anläggningar till en avgränsad anläggning om följande krav är uppfyllda:

a) Djuren genomgår karantän under en period som är lämplig med avseende på de sjukdomar som är förtecknade för de arter som ska flyttas, och under alla omständigheter minst 30 dagar och de under denna period hålls antingen

i) före förflyttningen, i en godkänd karantänanläggning eller i karantänslokaler på en annan avgränsad anläggning, eller

ii) efter förflyttningen, i en karantänslokal på den avgränsade anläggning som utgör den slutliga destinationen.

b) Djuren inte visar några kliniska tecken på eller väcker någon misstanke om förtecknade sjukdomar för arten vid tidpunkten för förflyttningen.

c) Djuren uppfyller de för arten relevanta kraven för identifiering som fastställs i delegerad förordning (EU) 2019/2035.

d) Djuren uppfyller de krav på vaccinering, behandling eller testning som fastställs i denna förordning och som gäller för djurens förflyttning.

2. Aktörerna får endast flytta hållna primater till en avgränsad anläggning i enlighet med regler som är minst lika strikta som de som avses i OIE:s Terrestrial Animal Health Code (2018 års utgåva) artikel 5.9.1–5.9.5 när det gäller karantänåtgärder som är tillämpliga på primater och artikel 6.12.4 när det gäller krav på karantän för primater från en okontrollerad miljö, och en sådan förflyttning har tillåtits,

- a) vid förflyttning inom en medlemsstat, av den behöriga myndigheten i den medlemsstaten, eller*
- b) vid förflyttning till en annan medlemsstat, efter överenskommelse mellan den behöriga myndigheten i ursprungsmedlemsstaten och den behöriga myndigheten i destinationsmedlemsstaten.*

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 181 i förordning (EU) 2016/429

1. Den behöriga myndigheten får endast bevilja godkännande för vattenbruksanläggningar som avses i artiklarna 176.1 och 178 a, för grupper av vattenbruksanläggningar som avses i artikel 177 och för livsmedelsanläggningar för sjukdomskontroll av vattenlevande djur som avses i artikel 179 i följande fall:

- a) Anläggningarna uppfyller, i tillämpliga fall, följande krav när det gäller*
- i) karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder, med beaktande av kraven i artikel 10.1 b och bestämmelser som antagits enligt artikel 10.6*

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/990

2. Aktörerna får flytta vattenbruksdjur av förtecknade arter som är relevanta när det gäller sjukdomar i kategori D från andra vattenbruksanläggningar än en avgränsad anläggning till en avgränsad anläggning, endast om vattenbruksdjuren uppfyller ett eller flera av följande krav:

- a) De härrör från en sjukdomsfri medlemsstat, zon eller anläggningskrets.*
- b) De hålls i karantän under lämpliga förhållanden*
- i) på en karantänanläggning som är godkänd i enlighet med artikel 15 i delegerad förordning (EU) 2020/691, eller*
- ii) i en karantänlokal på en annan avgränsad anläggning, eller*

iii) i en karantänlokal på den avgränsade anläggning som utgör den slutliga destinationsorten.) De är vattenbruksdjur som tillhör en av de arter som förtecknas i kolumn 4 i tabellen i bilagan till genomförandeförordning (EU) 2018/1882 och är vektorer, men de har hållits i en vattenbruksanläggning som godkänts i enlighet med artikel 16 i delegerad förordning (EU) 2020/691 enligt kraven i del 9 punkt 2 i bilaga I till den delegerade förordningen och de anses inte längre vara vektorer.

3. Genom undantag från punkt 2 får aktörerna flytta vattenbruksdjur som inte uppfyller kraven i den punkten till en avgränsad anläggning för vetenskapliga ändamål.

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

d) del 3 punkt 3 i bilaga I när det gäller lokaler och utrustning

Bilaga 1 del 3 punkt 3 i förordning (EU) 2020/691

b) Vid behov ska det finnas lämpliga lokaler för karantän av vattenbruksdjur som sätts in från andra anläggningar

c) Det ska finnas adekvata metoder för att isolera vattenbruksdjur

d) Tankar och andra utrymmen ska vara av tillfredsställande standard och så utformade att

i) kontakt med vattenbruksdjur utanför dessa förhindras och att inspektioner och alla nödvändiga behandlingar lätt kan utföras,

ii) golv, väggar och all annan materiel eller utrustning lätt kan rengöras och desinficeras.

7.3 Finns det tillräckliga resurser för att fånga in djur?

Det ska finnas tillräckliga kunskaper och tillstånd för att immobilisera med läkemedel, eller avliva djur på distans.

För att få immobilisera med läkemedel på distans krävs tillstånd från Jordbruksverket. Tillståndet är personligt. Kontrollera att tillräckligt många personer har tillstånd och tillräcklig kunskap.

För att få avlossa skott i tätbebyggt område krävs tillstånd från Polismyndigheten. Diskutera om ett sådant finns beviljat på förhand så det inte behöver sökas akut. Om det inte finns beviljat på förhand, bör det finnas en rutin för hur man ansöker om ett tillstånd i ett akut läge. Även dessa tillstånd är personliga. Diskutera kring hur många personer som har ett sådant tillstånd.

Hägn och andra djurutrymmen ska vara utformade så att det finns förutsättningar att skilja av de djur som ska fångas in från resterande djur i gruppen. Finns det möjligheter att separera individer för veterinära åtgärder som sövning, behandling, och uppvak. Kontrollera att det finns korridorer och slussar som utformats på ett sådant sätt att de är funktionella och hur de används.

Diskutera hur djur tränas för att fångas in och för att hanteras. Diskutera även hur personalen tränar för att öka tryggheten i skarpa lägen. Exempel på detta kan vara övningar på skjutbana eller andra beredskapsövningar.

Gällande vattenbruksanläggningar så kan det vara orimligt att kräva att förrymda djur kan fångas in. Kontrollera istället att djurutrymmena är tillräckligt rymningssäkra för att risken ska minimeras så långt som möjligt.

Kontrollpunkt 3 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Bilaga 1 del 9 punkt 3 i förordning (EU) 2019/2035

3. b) Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande: Lämpliga medel för att fånga, spärra in och vid behov spärra fast och isolera djur ska finnas tillgängliga.

-för vattenbruksanläggningar

Artikel 10.4 i förordning (EU) 2016/429

4. De biosäkerhetsåtgärder som avses i punkt 1 b ska genomföras efter behov, genom

a) fysiska skyddsåtgärder, som kan omfatta

iii) när det gäller vattenlevande djur, i förekommande fall

— åtgärder avseende vatten- och avloppssystem,

— naturliga eller konstgjorda barriärer mot närliggande vattendrag som hindrar vattenlevande djur från att komma in till eller lämna den berörda anläggningen, inbegripet åtgärder mot översvämning eller infiltration av vatten från närliggande vattendrag

7.4 Har anläggningen en veterinär knuten till sig som ansvarar för övervakning och efterlevnad av kraven för godkännande?

För att uppfylla kraven ska veterinären inneha en svensk veterinärlegitimation.

En del verksamheter har egna veterinärer anställda på heltid medan andra har deltidsanställda veterinärer genom avtal. Det finns ingen bestämmelse som reglerar hur många veterinära arbetstimmar som verksamheten måste uppfylla. Men det ska vara tillräckligt för att möta de krav som ställs på ansvarig veterinär. Diskutera om det finns en arbetsbeskrivning för detta, framtagna av den för verksamheten ansvariga arbetsgivaren.

Utöver tillräckligt med tid, ska veterinären ha tillräckliga kunskaper för att möta ansvaret och kraven i artiklar 16–17 i förordning (EU) 2019/2035, som anges nedan. Detta förutsätter också att veterinären har tillräckliga kunskaper om vilka dessa krav faktiskt är och vilken lagstiftning de härrör från. Diskutera med veterinären för att säkerställa detta vid kontrollbesöket.

Diskutera hur veterinären lägger upp arbetet med exempelvis sjukdomsövervakningsplanen och andra förebyggande smittskyddsrutiner. Är den veterinära arbetstid som avsätts rimlig i förhållande till verksamhetens förutsättningar och omfattning? Diskutera även på vilket sätt veterinären uppnår och upprätthåller lämplig kunskap om anläggningens arter vid behov? Vilka kontakter tas vid behov?

För anläggningar med organiserad besöksverksamhet, alternativt där man bedriver klinisk verksamhet, ska det finnas skrivna regler som syftar till att minska risken för överföring av zoonotiska smittämnen mellan djur och människor (besökare och personal). Detta regleras i 13 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:5) om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. (saknr. K112) för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen. Där anges att alla verksamheter inom djurens hälso- och sjukvård där veterinärmedicinsk vård bedrivs ska ta fram och arbeta efter en hygienplan där hygienrutiner upprättas för den egna verksamheten för att förhindra smittspridning. Att läsa hygienplanen kan vara ett sätt att säkerställa hur veterinären uppfyller kontrollpunkten.

Kontrollera att den rapporterings- och anmälningsplikt som eventuellt finns följs vid misstanke. Diskutera och säkerställ att ansvarig veterinär har tillräcklig kännedom om de bestämmelser som finns kring detta, övergripande bl.a. i zoonoslagen (1999:658), epizootilagen (1999:657) och smittskyddslagen (2004:168). Ytterligare bestämmelser finns även i 3 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen (saknr K12).

Veterinären som avses i kontrollpunkten kan vara samma person som avses i 1 kap. 6 och 9 §§ Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m. (saknr L108).

För försöksdjursverksamheter kan veterinären vara samma som avses i 7 kap. 7 § djurskyddslagen (2018:1192).

För djur som hålls i undervisningssyfte finns inget krav på att den som är djuransvarig måste vara veterinär. Om djuransvarig inte är en veterinär som kan ta på sig den här rollen, krävs en annan veterinär som uppfyller kraven.

Gällande vattenbruksanläggningar så ska anläggningsveterinär kunna bedöma vilka kontroller som är lämpliga att genomföra, och se till att detta uppdateras i enlighet med arten och antalet vattenlevande djur.

Kontrollpunkt 4 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artiklarna 16–17 i förordning (EU) 2019/2035

Artikel 17: Aktörer som driver sådana avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 ska

b) genom avtal eller annat rättsligt instrument försäkra sig om en anläggningsveterinär som ska ansvara för att

i) övervaka verksamheten inom anläggningen och efterlevnaden av de krav för godkännande som fastställs i artikel 16, (se nedan)

ii) vid behov och minst en gång om året se över den plan för övervakning av sjukdomar som avses i bilaga I del 9 punkt 2 a.

Artikel 16: Krav för att bevilja godkännande av avgränsade anläggningar för landlevande djur

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande av avgränsade anläggningar för landlevande djur som ska förflyttas inom samma medlemsstat eller till en annan medlemsstat ska den säkerställa att dessa anläggningar uppfyller de krav som fastställs i bilaga I del 9

a) punkt 1 när det gäller karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder,

b) punkt 2 när det gäller övervakning och kontroll,

c) punkt 3 när det gäller faciliteter och utrustning

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

a) artikel 10 när det gäller arrangemang för lokaler där undersökningar av döda djur utförs och för att försäkra sig om tillgång till en anläggningsveterinär,

Artikel 10 i förordning (EU) 2020/691

Innan den behöriga myndigheten beviljar godkännandet ska aktörer som driver avgränsade vattenbruksanläggningar

b) genom avtal eller annat rättsligt instrument försäkra sig om tillgång till en anläggningsveterinär som ska ansvara för att

i) övervaka verksamheten på den avgränsade anläggningen och efterlevnaden av kraven för godkännande, och

ii) minst en gång om året se över planen för övervakning av sjukdomar.

7.5 Är planen för övervakning av sjukdomar tillräcklig?

Kontrollpunkterna 5, 6 och 7 går hand i hand med varandra. Fokus i kontrollpunkt 5 bör ligga på det förebyggande arbetet i skrift i form av planer och rutiner. Planen ska både omfatta rutinmässiga åtgärder och hur akuta åtgärder sätts in vid behov.

Det ska finnas en skriftlig plan för att övervaka förtecknade och nya sjukdomar som i huvudsak finns i Kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1882 av den 3 december 2018 om tillämpningen av vissa bestämmelser om förebyggande och bekämpning av sjukdom för kategorier av förtecknade sjukdomar och om fastställande av en förteckning över djurarter och grupper av djurarter som utgör en betydande risk för spridning av dessa förtecknade sjukdomar. Planen ska omfatta de djur som stadigvarande hålls i verksamheten, men även de djur som förflyttas in eller ut från den.

Sjukdomsövervakningsplanen (SÖP) ska syfta till att verka förebyggande och innehålla lämplig diagnostik, vaccination och behandlingar med fokus på anmälningspliktiga, förtecknade, nya, zoonotiska, lokalt aktuella och djurslagsspecifika sjukdomsagens. Diskutera kring frågor som ifall profylax i form av vaccinationer och/eller strategisk avmaskning används? Vilka djur/djurgrupper vaccineras och mot vad? Sker där någon löpande djurslags-specifik övervakning genom provtagning?

Själva formatet på SÖP är upp till varje enskild veterinär och verksamhet att bestämma. Kontrollera att SÖP hålls uppdaterad både rutinmässigt och när behov uppstår. Vem ansvarar för uppdateringen och hur följer verksamheten upp att den blir gjord?

Diskutera kring hur veterinären har resonerat när hen har tagit fram planen, exempelvis vilka faktorer som har vägts in. Sådana faktorer kan vara vilket djurslag det rör sig om och vilket land det har kommit från. Även här bör man ta hänsyn till anläggningens geografiska läge och de djurslag som hålls där, i förhållande till risk för sjukdomsutbrott (se även kontrollpunkt 2). En annan faktor kan vara om djuren ingår i något utsättningsprogram, eller om man håller arter som förtecknas för sjukdomar som Sverige har fristatus för. Planen bör sträcka sig över åtminstone ett års tid.

Kontrollera att djur provtas för relevanta sjukdomar innan de tas in på anläggningen alternativt att de sitter i karantän på mottagande anläggning under tiden tester genomförs. Kontrollera i journaler vilka provtagningar som har gjorts.

Provtagning för att kartlägga förekomst av djursjukdom eller smittämne bör ske i den omfattning och på det sätt som framgår av Jordbruksverkets beslut om fastställande av den nationella övervakningsplanen, se 4 kap. 2 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:10) om

biosäkerhetsåtgärder samt anmälan och övervakning av djursjukdomar och smittämnen (saknr K12).

Provtagningar för MRSA och MRSP ska göras enligt Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:14) om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen (saknr K112).

Gällande vattenbruksanläggningar så ska planen för övervakning av sjukdomar ta hänsyn till den epidemiologiska situationen på och runt aktuell anläggning gällande förtecknade och nya sjukdomar. Diskutera hur ofta de kontrollerar djuren genom t.ex. en okulär besiktning. Diskutera hur ofta och hur många prover de tar, samt för vad.

Enligt 4 kap. 3 § K12 ska riskbaserade besök för att övervaka djurens hälsa i vattenbruksanläggningar ske i den omfattning som framgår av Jordbruksverkets beslut om riskklassificering av anläggningen. Hälsobesöken utförs av Jordbruksverket eller av Jordbruksverket godkänd aktör eller organisation.

Kontrollpunkt 5 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 32 c i förordning (EU) 2019/2035

Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande ytterligare uppgifter:

c) Uppgifter om genomförandet och resultaten av den plan för övervakning av sjukdomar som föreskrivs i bilaga I del 9 punkt 2 a.

Bilaga 1 del 9 punkt 2 i förordning (EU) 2019/2035

a) Planen för övervakning av sjukdomar ska inkludera lämpliga zoonoskontroller av hållna landlevande djur och ska genomföras och uppdateras i enlighet med antalet och arten av de hållna landlevande djur som finns på anläggningen och den epidemiologiska situationen på och runt anläggningen när det gäller förtecknade och nya sjukdomar.

Bilaga 1 del 9 punkt 2 i förordning (EU) 2019/2035

Kraven när det gäller övervakning och kontroll ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 ska vara följande:

c) Vaccination och behandling av mottagliga hållna landlevande djur mot överförbara sjukdomar ska genomföras på lämpligt sätt

- för vattenbruksanläggningar

Bilaga 1 del 3 punkt 2 i förordning (EU) 2020/691

a) En plan för övervakning av sjukdomar som inkluderar lämpliga kontroller av sjukdomar hos vattenbruksdjuren ska genomföras, och den ska uppdateras i enlighet med antalet och arten vattenbruksdjur som finns på den avgränsade anläggningen och den epidemiologiska situationen på och runt den avgränsade vattenbruksanläggningen när det gäller förtecknade och nya sjukdomar.

7.6 Provtas djur som misstänks vara infekterade eller smittade av förtecknade eller nya sjukdomar i tillräcklig omfattning?

Kontrollpunkterna 5, 6 och 7 går hand i hand med varandra. Fokus i punkt 6 bör ligga på att det som anges i planen för sjukdomsövervakning (SÖP) enligt punkt 5 följs. Kontrollera även att SÖP uppdateras vid behov efter provresultat. Att misstänkt sjuka djur provtas i tillräcklig utsträckning är en del av den övervakning som bör framgå av SÖP.

Kontrollpunkten ska omfatta prover av både levande och döda djur. Diskutera även om döda, sjuka och avlivade vilda djur som påträffas på anläggningen obduceras? Diskutera med ansvarig veterinär hur hen avgör när djur behöver provtas och för vad. Diskutera om provtagning har utförts efter misstanke om anmälningspliktig eller förtecknad sjukdom? Med vilket resultat och vilka ev. åtgärder sattes in? Vilka diagnoser har ställts det gångna året, både av infektiösa och icke infektiösa orsaker? Vilka infektiösa agens har diagnosticerats, vilka virus, bakterier, parasiter etc.? Be veterinären beskriva sitt resonemang och beslutsgång vid ett tänkt scenario vid misstanke.

Det ska finnas skriftliga rutiner för hur och var kroppar eller organ skickas på obduktion, eller obduceras på plats. Obduktion ska ske av ett godkänt laboratorium att utföra obduktioner, eller i lämpliga utrymmen där dessa undersökningar kan göras av en för uppgiften lämplig person under den godkände veterinärens ledning. Kontrollera att sådana utrymmen som finns på anläggningen hålls tillräckligt rena från smittskyddssynpunkt. Hur journalförs obduktionsresultaten?

Kontrollera att proverna, inklusive dess resultat journalförs.

Gällande vattenbruksanläggningar så ska fisk som misstänks vara smittad genomgå kliniska tester, laboratorietester eller tester på döda djur. Diskutera hur de förvarar prover eller djurkroppar tills de skickas för analys på laboratorium. Finns det tillräckliga kylklampar och frigolitlådor för att säkerställa en säker transport till laboratoriet?

Kontrollpunkt 6 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 17 a i förordning (EU) 2019/2035

a) Aktörer som driver sådana avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 ska genom avtal eller annat rättsligt instrument försäkra sig om en anläggningsveterinär som ska ansvara för att införa nödvändiga arrangemang för att utföra veterinärundersökningar av döda djur i lämpliga faciliteter på anläggningen eller i ett laboratorium.

Artikel 32 d i förordning (EU) 2019/2035

d) Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande uppgifter om resultaten av de kliniska tester och laborietester och av de tester på döda djur som föreskrivs i bilaga I del 9 punkt 2 b.

Bilaga 1 del 9 punkt 2 i förordning (EU) 2019/2035

2. Kraven när det gäller övervakning och kontroll ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

b) Hållna landlevande djur som misstänks vara infekterade eller smittade av förtecknade eller nya sjukdomsagens ska genomgå kliniska tester, laborietester eller tester på döda djur.

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 10 i förordning (EU) 2020/691

Innan den behöriga myndigheten beviljar godkännandet ska aktörer som driver avgränsade vattenbruksanläggningar:

a) införa arrangemang för att utföra veterinärundersökningar av döda djur i lämpliga lokaler på den avgränsade vattenbruksanläggningen eller i ett laboratorium

Bilaga 1 del 3 punkt 2 i förordning (EU) 2020/691

b) Vattenbruksdjur som misstänks vara smittade med förtecknade eller nya sjukdomsagens ska genomgå kliniska tester, laborietester eller tester på döda djur.

7.7 Finns rutiner för att ta hand om kroppar av djur som dött eller avlivats på grund av misstanke om infektion eller smitta av förtecknade eller nya sjukdomar?

För att biosäkerhetsåtgärderna ska vara tillräckliga krävs att kroppar från misstänkt smittade djur tas om hand på ett smittsäkert sätt, enligt gällande bestämmelser (se även kontrollpunkt 17). För att bedöma vad som är tillräckligt smittsäkert kan man ta stöd i de bestämmelser som gäller för animaliska biprodukter (ABP).

Det ska finnas skriftliga, tydliga rutiner för att ta hand om döda djur som ev. bär på smitta. Rutinen ska vara väl känd för nyckelpersoner som t.ex. veterinärer. Rutinen ska täcka in alla moment som bortforsling och förvaring inom anläggningen, samt transport från anläggningen till destruktion etc.

Döda djur där djur hålls i grupp ska avlägsnas från resterande djur i gruppen snarast. Ett annat alternativ är att flytta på de levande djuren i gruppen. Döda djur ska förvaras på ett sådant sätt att risken för smittspridning minimeras innan obduktion eller destruering.

Kontrollera att det går att förvara döda djur på ett smittsäkert sätt i eller i anslutning till obduktionsrummet. Det bör finnas ett kylrum. Vidare bör det finnas containers. I kyl- och frysutrymmen ska inte djurkroppar för destruktion förvaras tillsammans med foder, varken vegetabilier eller kött. Större djur kan läggas på en betongplatta eller annan hårdgjord yta och täckas med presenning. Diskutera hur riktigt stora kroppar förvaras. Är djuren ensamhållna kan de ligga kvar i sitt utrymme, alternativt flytta på de andra levande djuren. Diskutera hur döda djur transporteras genom anläggningen så att risken för smittspridning minimeras.

Kroppar efter djurparksdjur och försöksdjur har ABP-kategori 1 och ska hanteras därefter. Detta innebär att både transport och destruktionsanläggning ska vara godkända för att hantera kategori 1-material. Detta gäller oavsett om det finns en misstanke om smitta eller inte. Om det finns särskilda bestämmelser, beslut eller liknande som anger hur kroppar efter försöksdjur ska tas om hand, så ska dessa följas.

Det kan finnas undantag för ovanstående i de kommuner som tillåter nedgrävning. I sådant fall ska det finnas tillstånd för detta beviljat av kommunen. I vilka kommuner detta kan vara aktuellt regleras i bilaga 2 i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2006:84) om befattning med animaliska biprodukter och införsel av andra produkter, utom livsmedel, som kan sprida smittsamma sjukdomar till djur (saknr K14).

Jordbruksverket, genom djurkontrollenheten, ansvarar för kontroll inom området animaliska biprodukter. I den kontrollen ingår bl.a. att exempelvis kontrollera

tillstånd för hantering av ABP i kategori 1. Vid en sådan kontroll används Jordbruksverkets vägledning med dnr 5.4.18-21938/2023. Vid behov se den vägledningens bilaga 10 – Vägledning för Jordbruksverkets offentliga kontroll vid djurparker av foder och animaliska biprodukter. Vid tveksamheter kan man be att få se beslut och protokoll från Jordbruksverkets senaste kontroll.

Gällande vattenbruksanläggningar så kontrollera och diskutera om det finns utrymme för obduktion eller om kadaver skickas direkt till laboratorium. Om obduktion utförs på anläggningen diskutera hur de hanterar kropparna.

Begreppet animaliska biprodukter definieras i artikel 3. 1 i förordning (EG) nr 1069/2009 som hela kroppar eller delar av kroppar från djur, produkter av animaliskt ursprung eller andra produkter som fås från djur och inte är avsedda som livsmedel, inbegripet ägg, embryon och sperma.

Vidare framgår av artikel 8 i förordning (EG) nr 1069/2009 att kategori 1-material ska omfatta följande animaliska biprodukter:

- a) Hela kroppar och alla delar av kroppen, inklusive hudar och skinn, från följande djur
 - iii) Andra djur än produktionsdjur och vilda djur, särskilt sällskapsdjur, djurparksdjur och cirkusdjur.
 - iv) Försöksdjur enligt definitionen i artikel 2 d i direktiv 86/609/EEG, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 3.2 i förordning (EG) nr 1831/2003

Kontrollpunkt 7 omfattar följande bestämmelser

- alla djurslag

Artikel 10.4 b i förordning (EU) 2016/429

b) De biosäkerhetsåtgärder som avses i punkt 1 b ska genomföras efter behov, genom skötselåtgärder, vilka kan inbegripa:

vi) ett system för säkert bortskaffande av döda djur och andra animaliska biprodukter.

-för vattenbruksanläggningar

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

b) del 3 punkt 1 i bilaga I när det gäller biosäkerhetsåtgärder

Bilaga 1 del 3 punkt 1 i förordning (EU) 2020/691

vi) Döda djur ska avlägsnas med en frekvens som säkerställer att infektionstrycket är minimalt, och de ska bortskaffas i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 1069/2009.

7.8 Sker tillsyn i tillräcklig omfattning för att upptäcka förändringar i hälsa och beteenden hos djuren?

För att kontrollpunkten ska vara uppfylld ska tillsynen ske på ett sådant sätt och frekvens att förändringar hos djuren upptäcks snarast.

Diskutera hur verksamhetens rutiner för tillsyn ser ut. Förs några anteckningar över tillsynen och om det då framkommit något värt att notera. Hur säkerställer man att information om ev. förändring hos djuren delas mellan personal vid t.ex. skiftbyten eller från dag till dag.

Enligt 1 kap 41 § Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:29) om djurhållning i djurparker m.m (saknr L108) ska djur hållas på sådant sätt att tillsynen över djuren kan ske utan svårigheter. Av samma bestämmelse framgår att tillsyn ska ske minst en gång dagligen. För att tillsynen ska anses som tillräcklig kan detta behöva utökas. Djur som är sjuka eller skadade kräver tillsyn oftare. Detsamma gäller djur som är yngre, äldre eller t.ex. är högräktiga. Även djur som flyttas till en ny miljö kan behöva tätare tillsyn än annars.

För att tillsynen ska kunna gå att utföra ska det finnas tillräcklig belysning, vilket framgår av 1 kap 36 § L108. För tillsyn utomhus eller på andra platser där det inte finns fast belysning ska det finnas mobil belysning lätt tillgänglig för ändamålet. Djurutrymmena ska vara utformade så att det ska kunna gå att se djuren i alla utrymmen de vistas i, t.ex. genom inspektionsluckor.

Diskutera även hur djur tränas för visa upp sig för tillsyn, t.ex. vid utfodringstillfällen.

I större hägn kan kameror vara ett alternativ.

Vad som gäller för tillsyn av försöksdjur, både under försök och annars regleras i Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2019:9) om försöksdjur (saknr L150). Bestämmelserna om tillsyn är mer omfattande än vid andra typer av djurhållning. Stöd för bedömningar kan hämtas i Jordbruksverkets vägledning, försöksdjur allmän, dnr 5.2.17-21134/2022.

Gällande vattenbruksanläggningar så kan det vara svårt att upptäcka sjukdom och ohälsa hos fisk. Diskutera hur ofta ansvariga personer på anläggningen övervakar de aktuella djuren och dessa rutiner ser ut.

Kontrollpunkt 8 omfattar följande bestämmelser

-för alla djurslag

Artikel 24 i förordning (EU) 2016/429

För att påvisa förekomsten av förtecknade sjukdomar och nya sjukdomar ska aktörerna göra följande:

- a) Iaktta hälsan och beteendet hos de djur som de ansvarar för.*
- b) Iaktta eventuella förändringar av de normala produktionsparametrarna för de anläggningar, de djur eller det avelsmaterial som de ansvarar för, vilka kan leda till en misstanke om att de orsakas av en förtecknad sjukdom eller en ny sjukdom.*
- c) Uppmärksamma onormal dödlighet och andra tecken på allvarlig sjukdom hos djur som de ansvarar för.*

- för landlevande djur

Artikel 97.1 i förordning (EU) 2016/429

Behöriga myndigheter ska endast bevilja godkännande för anläggningar i enlighet med artiklarna 94.1 och 95 a i följande fall.

- a) Anläggningarna uppfyller i tillämpliga fall följande krav vad gäller
 - ii) övervakning enligt artikel 24, och, om det är relevant för typen av anläggning i fråga och de risker som är förknippade med den, enligt artikel 25**

Bilaga 1 del 9 punkt 3 i förordning (EU) 2019/2035

Kraven när det gäller faciliteter och utrustning ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

- c) Boendetrymmen för djuren ska vara av lämplig standard och vara utformade på ett sådant sätt att
 - i) kontakt med djur från utanför anläggningen förhindras och att inspektioner och all nödvändig behandling lätt kan utföras**

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 181.1 i förordning (EU) 2016/429

Den behöriga myndigheten får endast bevilja godkännande för vattenbruksanläggningar som avses i artiklarna 176.1 och 178 a, för grupper av vattenbruksanläggningar som avses i artikel 177 och för livsmedelsanläggningar för sjukdomsbekämpning hos vattenlevande djur som avses i artikel 179 i följande

fall:

a) Anläggningarna uppfyller, i tillämpliga fall, följande krav när det gäller

ii) övervakning enligt artikel 24, och om det är relevant för typen av anläggning i fråga och de risker som är förknippade med den, enligt artikel 25

Bilaga 1 del 3 punkt 3 i förordning (EU) 2020/691

f) Den avgränsade vattenbruksanläggningen ska erbjuda goda hygieniska förhållanden och möjliggöra adekvat hälsoövervakning.

7.9 Finns rutiner för att skyndsamt föra vidare information internt till veterinär och andra relevanta personer vid misstanke om sjukdom?

Kontrollpunkten syftar till att säkerställa att det finns tillräckliga rutiner för att föra vidare en misstanke internt inom verksamheten. Det ska finnas tydliga instruktioner för hur och när ansvarig veterinär och/eller andra ansvariga personer ska kontaktas. Detta är särskilt viktigt utanför ordinarie arbetstid. Det ska även finnas välfungerande system att sprida sådan information till de som behöver den.

Diskutera hur en misstanke om ett sjukt djur kommuniceras. Hur är (kris)organisationen uppbyggd? Be dem gärna redogöra för resonemang och beslutsgång vid ett tänkt scenario, exempelvis misstanke om ett fall av valfri sjukdom. Skiljer sig rutinerna åt beroende på vilket djurslag det rör sig om, t.ex. om det handlar om klappdjur som haft kontakt med besökare.

Kontrollpunkten går hand i hand med kontrollpunkt 8, att man agerar på rätt sätt, utifrån vad man ser vid tillsynen av djuren.

Diskutera hur de smittskyddsrutiner som diskuterats under kontrollpunkt 2 aktiveras i skarpt läge.

Kontrollera att det finns en plan för veterinär beredskap för de tillfällen anläggningsveterinären inte är i tjänst.

Kontrollpunkt 9 ska uppfylla följande bestämmelser

-för alla djurslag

Artikel 10.2 i förordning (EU) 2016/429

Djurrykesverksamma personer ska vidta åtgärder för att minimera risken för att sjukdomar sprids, när de inom ramen för sitt arbete kommer i kontakt med djur eller produkter.

7.10 Finns det journaler för vaccination och behandling?

Det finns ingen bestämmelse som reglerar i vilket format som journaler ska föras. Det är upp till varje verksamhet att avgöra vilka system som används, eller om uppgifterna journalförs digitalt eller på papper. Det finns heller ingen bestämmelse som säger att alla uppgifter måste vara samlade på ett och samma ställe, t.ex. i ett och samma program eller arkiv. Kontrollera att uppgifterna finns lättillgängliga och kan visas och förklaras vid förfrågan. Berörda personer ska ha full förståelse för verksamhetens eget system att sköta journalföringen och ska kunna redogöra för det vid kontrollen.

Djur som tas in på anläggningen ska åtföljas av en fullgod vaccinations- och behandlingshistorik. Dokument som styrker detta ska kunna visas för hela djurets liv. Om det inte är möjligt så ska det kunna visas för så lång tid tillbaka att det säkerställer smittskyddstatusen för de sjukdomar som är relevanta för arten och anläggningarnas geografiska läge.

Dessa uppgifter kan med fördel kontrolleras i ZIMS medical i de verksamheter där systemet används. När ett djur flyttar kan mottagaren begära att få tillgång till djurens journaler, vilket kan medges av den avsändande anläggningen.

Diskutera hur journalföringen sköts i det vardagliga arbetet, t.ex. vem som ansvarar för den.

Djurhälsopersonalens ansvar för vilka uppgifter som ska journalföras, samt hur de ska journalföras framgår av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:19) om djurhälsopersonal (saknr D33).

Djurhållarens ansvar för vilka uppgifter som ska journalföras, samt hur de ska journalföras framgår av Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2023:21) om veterinärs ordination av läkemedel, djurhållares registrering av uppgifter samt operativa ingrepp som djurhållare får utföra (saknr D35/L41).

Tänk på att djur som t.ex. tama nötkreatur, grisar, får och getter, räknas som livsmedelsproducerande djur oavsett vilken typ av djurhållning de hålls i.

Kontrollpunkt 10 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 32 e i förordning (EU) 2019/2035

Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande ytterligare uppgifter:

e) Uppgifter om den vaccination och behandling av mottagliga djur som föreskrivs i bilaga I del 9 punkt 2 c.

Bilaga 1 del 9 punkt 2 i förordning (EU) 2019/2035

c) Vaccination och behandling av mottagliga djur mot överförbara djursjukdomar ska genomföras på lämpligt sätt.

-för vattenbruksanläggningar

Artikel 25 i förordning (EU) 2020/691

Aktörer som driver godkända avgränsade vattenbruksanläggningar ska utöver uppgifterna som gäller samtliga registrerade vattenbruksanläggningar journalföra:

f) I förekommande fall uppgifter om den vaccinering eller behandling av vattenbruksdjur som föreskrivs i del 3 punkt 2 c i bilaga I i förordning (EU) 2020/691.

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

c) del 3 punkt 2 i bilaga I när det gäller övervakning och kontroll,

Bilaga 1 del 3 punkt 2 i förordning (EU) 2020/691

c) Vaccinering och behandling av vattenbruksdjur mot överförbara sjukdomar ska genomföras på lämpligt sätt.

7.11 Finns det journaler med uppgifter om isolering och karantän för inkommande landlevande djur?

Kontrollpunkten gäller bara landlevande djur. För vattenbruksanläggningar kontrolleras detta i punkt 13.

De djur som tas emot på anläggningen och hålls i isolering eller karantän ska journalföras. Detsamma gäller uppgifter om djurens hälsa under hela isolerings- eller karantänperioden. Diskutera kring vilka hälsoparametrar som noteras och på vilket sätt. Be att få se ett exempel från någon gång inkommande djur hölls i isolering eller karantän.

Tänk på att uppgifter om djur som hålls i samma utrymme utan krav på det, t.ex. för sällskap från djurskyddssynpunkt, även de ska journalföras på samma sätt. Detsamma kan gälla för en hel grupp om man väljer att omvandla ett helt stall till isolering och betrakta det som epidemiologisk enhet.

Om karantänskrav ställs på avsändaren, hur kontrollerar mottagaren att avsändaren följer detta. Åtföljs då djuret av journaler med uppgifterna?

Kontrollpunkt 11 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 32 f i förordning (EU) 2019/2035

Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande ytterligare uppgifter:

f) Uppgifter om isolering och karantän för inkommande djur, eventuella instruktioner från den behöriga myndigheten vad gäller isolering och karantän samt iakttagelser som gjorts under en eventuell isolering eller karantän.

Bilaga 1 del 9 punkt 1 i förordning (EU) 2019/2035

1. Kraven när det gäller karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder ska för de avgränsade anläggningar för landlevande djur som avses i artikel 16 vara följande:

a) De får endast ta emot hållna landlevande djur som har varit föremål för en karantänperiod som är lämplig för de sjukdomar som är relevanta för arten, om dessa djur kommer från en annan anläggning än en avgränsad anläggning.

b) De får endast ta emot primater som uppfyller regler som är lika strikt som de som avses i artikel 6.12.4 i OIE:s Terrestrial Animal Health Code i 2018 års utgåva.

c) Om nödvändigt ska lämpliga faciliteter för karantän av hållna landlevande djur som förs in från andra anläggningar vara tillgängliga.

7.12 Finns det journaler för landlevande djur enligt artikel 102 i förordning (EU) 2016/429?

Kontrollpunkten gäller bara för landlevande djur.

Kontrollera att det finns journaler som innehåller alla uppgifter som anges i artikel 102 i EU:s djurhälsoförordning, se nedan.

Enligt samma resonemang som under punkt 10 behöver uppgifterna inte finnas samlade i en och samma journal, dokument eller system. Huvudsaken är att samtliga uppgifter finns och kan visas upp vid kontrollen. Den eller de personer som ansvarar för journalföringen ska ha god ordning på uppgifterna och själva vara väl insatta i verksamhetens system för journalföring.

Kontrollpunkt 12 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 102 i förordning (EU) 2016/429

1. Aktörer som driver anläggningar som omfattas av registreringskravet i enlighet med artikel 93 eller kravet på godkännande i enlighet med artikel 97.1 ska föra journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

a) Arterna och kategorierna av, antalet och, i tillämpliga fall, identifiering av hållna landlevande djur på anläggningen.

b) Förflyttningar av hållna landlevande djur till och från anläggningen, om lämpligt med angivande av

i) deras ursprungsart eller destinationsart, och

ii) datum för förflyttningarna.

c) De dokument som ska åtfölja hållna landlevande djur som anländer till eller lämnar en anläggning i enlighet med artiklarna 112 b, 113.1 b, 114.1 c, 115 b, 117 b, 143.1, 143.2 och 164.2 samt bestämmelser som antagits enligt artiklarna 118, 120 och 144.1 b och c.²

d) Dödligheten för hållna landlevande djur på anläggningen.

e) Biosäkerhetsåtgärder, övervakning, behandlingar, testresultat och i förekommande fall andra relevanta uppgifter för

² Avser identitetshandlingar, förflyttningsdokument och djurhälsointyg.

i) arterna och kategorierna av hållna landlevande djur på anläggningen,

ii) typen av produktion, och

iii) anläggningens typ och storlek.

f) Resultaten av eventuella djurhälsobesök som krävs i enlighet med artikel 25.1.

Journalerna ska föras på papper eller i elektronisk form.

2. Anläggningar som utgör en låg risk för spridning av förtecknade eller nya sjukdomar får av den berörda medlemsstaten undantas från kravet på att journalföra alla eller vissa av de uppgifter som anges i punkt 1.³

3. Aktörer som driver anläggningar ska förvara de journaler som föreskrivs i punkterna 1 och 2 på den berörda anläggningen och

a) på begäran omedelbart ge den behöriga myndigheten tillgång till dem, och

b) spara dem under en minimiperiod som den behöriga myndigheten fastställer, dock i minst tre år.

³Avgränsade anläggningar är inte att betrakta som låg risk, de ska journalföra utan undantag.

7.13 Journalför vattenbruksanläggningen i enlighet med djurhälsolagstiftningen?

Kontrollpunkten gäller enbart för vattenbruksanläggningar.

Kontrollera att det finns journaler som innehåller alla uppgifter som anges i djurhälsolagstiftningen, se nedan.

Enligt samma resonemang som under kontrollpunkt 10 behöver uppgifterna inte finnas samlade i en och samma journal, dokument eller system. Huvudsaken är att samtliga uppgifter finns och kan visas upp vid kontrollen. Den eller de personer som ansvarar för journalföringen ska ha god ordning på uppgifterna och själva vara väl insatta i verksamhetens system för journalföring.

Kontrollpunkt 13 omfattar följande bestämmelser

-för vattenbruksanläggningar

Artikel 181.1 i förordning (EU) 2016/429

Den behöriga myndigheten får endast bevilja godkännande för vattenbruksanläggningar som avses i artiklarna 176.1 och 178 a, för grupper av vattenbruksanläggningar som avses i artikel 177 och för livsmedelsanläggningar för sjukdomskontroll av vattenlevande djur som avses i artikel 179 i följande fall:

a) Anläggningarna uppfyller, i tillämpliga fall, följande krav när det gäller

iii) journalföring enligt artiklarna 186–188 och bestämmelser som antagits enligt artiklarna 189 och 190.

Artikel 186.1 i förordning (EU) 2016/429

1. Aktörer som driver vattenbruksanläggningar som omfattas av registreringskravet i enlighet med artikel 173 eller kravet på godkännande i enlighet med artikel 181.1 ska föra och bevara journaler som innehåller åtminstone följande uppgifter:

a) Arterna och kategorierna av och kvantiteterna (antal, volym eller vikt) vattenbruksdjur på deras anläggning.

b) Förflyttningarna till och från deras anläggning av vattenbruksdjur och produkter av animaliskt ursprung från dessa djur, i förekommande fall med uppgift om

i) deras ursprungsplats eller destination,

ii) datumet för förflyttningarna.

c) De djurhälsointyg i pappersformat eller elektroniskt format som i enlighet med artikel 208 och bestämmelser som antagits enligt artiklarna 211.1 a och c samt 213.2 måste åtfölja förflyttningar av vattenbruksdjur som anländer till vattenbruksanläggningen.

d) Dödligheten inom varje epidemiologisk enhet och andra problem med sjukdom på vattenbruksanläggningen, med hänsyn till vad som är relevant för typen av produktion.

e) Biosäkerhetsåtgärder, övervakning, behandlingar, testresultat och i förekommande fall andra relevanta uppgifter för

i) arterna och kategorierna av vattenbruksdjur på anläggningen,

ii) typen av produktion på vattenbruksanläggningen,

iii) typen av vattenbruksanläggning och dess storlek,

f) Resultaten av djurhälsobesök som krävs i enlighet med artikel 25.1. Journalerna ska föras och bevaras i pappersform eller elektronisk form.

Artikel 25 i förordning (EU) 2020/691

Aktörer som driver godkända avgränsade vattenbruksanläggningar ska utöver uppgifterna som gäller samtliga registrerade vattenbruksanläggningar journalföra:

a) Det unika godkännandenummer som den behöriga myndigheten tilldelat den avgränsade vattenbruksanläggningen.

b) Uppgifter om förflyttningar till och från den avgränsade vattenbruksanläggningen, inklusive det unika registreringsnumret eller godkännandenumret för ursprungs- eller destinationsanläggningen för alla vattenbruksdjur som tas emot från eller sänds till en annan vattenbruksanläggning.

c) Namn på och adress till den transportör som levererar vattenbruksdjur till eller hämtar vattenbruksdjur från den avgränsade vattenbruksanläggningen.

d) Uppgifter om genomförandet och resultaten av den plan för övervakning av sjukdomar som föreskrivs i del 3 punkt 2 i bilaga I i förordning (EU) 2020/691.

e) Resultaten av de kliniska tester, laboratorietester och undersökningar av döda djur som utförts i samband med undersökningar av ökad dödlighet eller misstanke om sjukdom.

f) I förekommande fall uppgifter om den vaccinering eller behandling av vattenbruksdjur som föreskrivs i del 3 punkt 2 c i bilaga I i förordning (EU) 2020/691.

g) Uppgifter om isolering eller karantän för inkommande vattenbruksdjur, eventuella instruktioner från den behöriga myndigheten vad gäller isolering och karantän samt iakttagelser som gjorts under en eventuell isolering eller karantän.

h) Biosäkerhetsplanen för den avgränsade vattenbruksanläggningen.

i) I förekommande fall alla andra handlingar som medföljer vattenbruksdjuren.

Artikel 186.3 i förordning (EU) 2016/429

Journalerna ska föras i pappersform eller elektronisk form och förvaras på den berörda vattenbruksanläggningen och

a) föra dem på ett sådant sätt att de vattenlevande djurens ursprungs- och destinationsort kan spåras,

b) på begäran ge den behöriga myndigheten tillgång till dem,

c) spara dem under en minimitid som den behöriga myndigheten fastställer, dock i minst tre år.

Genom undantag från kravet att journalerna ska förvaras på anläggningen enligt första stycket får de, när det är fysiskt omöjligt att förvara journalerna på anläggningen, förvaras på det kontor varifrån verksamheten förvaltas.

3 kap. 18 och 20 §§ Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2021:13) om registrering, godkännande, spårbarhet, förflyttning, införsel samt export med avseende på djurhälsa (saknr JK3)

3 kap. 18 § Aktörer, som driver vattenbruksanläggningar som omfattas av registreringskravet i enlighet med artikel 173 eller kravet på godkännande i enlighet med artikel 181.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429, ska utöver journalföringskraven i artikel 186 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429 och artiklarna 22–34 i kommissionens delegerade förordning (EU) 2020/691 journalföra förflyttningar av vattenbruksdjur inom anläggningen.

3 kap. 20 § Aktörer, inklusive transportörer, ska spara journaler i minst 5 år.

7.14 Finns det tillräckliga journaler med uppskattad ålder och kön för de landlevande djur som hålls på anläggningen?

Kontrollpunkten gäller bara landlevande djur. För vattenbruksanläggningar kontrolleras detta i punkt 13.

För mindre djur som hålls i stora grupper kan journalföring på gruppnivå accepteras.

Även undantag för juveniler som ännu inte kunnat könsbestämmas får accepteras.

Tänk på att kontrollpunkten bara kan tillämpas på djur som inte omfattas av märknings- och registreringskrav. För djur som omfattas av märkningskrav så ska de kraven följas.

Kontrollpunkt 14 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 32 a i förordning (EU) 2019/2035

Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande ytterligare uppgifter:

a. Uppskattad ålder och kön för de djur som hålls på anläggningen.

7.15 Finns det tillräckliga journaler över transportmedel som lastar på och av landlevande djur?

Kontrollpunkten gäller endast landlevande djur. För vattenbruksanläggningar kontrolleras detta i punkt 13.

I de fall detta kan kontrolleras mot TRACES NT behövs ingen ytterligare journal än att uppgiften finns sparad i systemet. I sådant fall ska djurhälsointyget täcka in hela transportens längd, med samtliga transportmedel som använts från lastning till lossning.

I annat fall ska uppgifterna journalföras. Journalen ska som minst innehålla uppgifter om transportmedels registreringsnummer, samt datum för transporten. I de fall transportören har ett godkännande för transporter i ekonomisk verksamhet enligt rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97, ska detta transportörsnummer framgå av journalen.

Kontrollpunkt 15 omfattar följande bestämmelser

-för landlevande djur

Artikel 32 b i förordning (EU) 2019/2035

Aktörer som driver godkända avgränsade anläggningar ska föra journal över följande ytterligare uppgifter:

b. Numret på registreringsskylten eller registreringsnumret för de transportmedel som lastar av och på djur och i tillgängliga fall transportörens unika registreringsnummer.

7.16 Kan anläggningen godkännas utifrån grundläggande krav?

Gör en sammanvägd bedömning av verksamhetens smittskydd och biosäkerhet som helhet, så som den framkommit vid besöket.

En förutsättning för att ett godkännande som avgränsad anläggning ska beviljas är att en helhetsbedömning visar att verksamheten är tillfredsställande. Verksamheten ska ha väl utformade faciliteter och effektiva rutiner för biosäkerhet och sjukdomsövervakning, kraven på djurregistrering och journalföring ska vara uppfyllda och verksamheten ska om situationen så kräver ha resurser för att vidta lämpliga veterinärmedicinska åtgärder.

Avvikelser som är av betydelse för helhetsbedömningen, men inte passar in i någon annan kontrollpunkt ska noteras här.

Om mindre avvikelser konstateras, men de rättas till under kontrollen är kontrollpunkten att betrakta som utan anmärkning.

Vid flera eller allvarigare avvikelser kan inte anläggningen godkännas, utan att bristerna åtgärdas och följs upp. Detta hanteras av handläggare på djurinförselenheten.

Kontrollpunkt 16 omfattar följande bestämmelser

- för alla djurslag

Artikel 10.1 b i förordning (EU) 2016/429

Aktörerna ska om lämpligt vidta sådana biosäkerhetsåtgärder, med avseende på hållna djur och produkter som de har ansvar för, som krävs för

i) arterna och kategorierna av hållna djur samt produkter,

ii) typen av produktion, och

iii) de risker som föreligger, med hänsyn till

— geografiskt läge och klimatförhållanden, och

— lokala förhållanden och sedvänjor.

Artikel 10.4 i förordning (EU) 2016/429

De biosäkerhetsåtgärder som avses i punkt 1 b ska genomföras efter behov, genom

a) fysiska skyddsåtgärder, som kan omfatta

i) instängning, stängsling, övertäckning med tak, nätavskiljning efter behov,

ii) rengöring, desinfektion och bekämpning av insekter och gnagare,

iii) när det gäller vattenlevande djur, i förekommande fall åtgärder avseende vatten- och avloppssystem, naturliga eller konstgjorda barriärer mot närliggande vattendrag som hindrar vattenlevande djur från att komma in till eller lämna den berörda anläggningen, inbegripet åtgärder mot översvämning eller infiltration av vatten från närliggande vattendrag,

b) skötselåtgärder, vilka kan inbegripa

- i) rutiner för inpassering till och utpassering från anläggningen för djur, produkter, fordon och människor,
- ii) rutiner för användning av utrustning,
- iii) villkor för förflyttningar på grundval av de risker som föreligger,
- iv) villkor för införsel av djur eller produkter till anläggningen,
- v) karantän, isolering eller separering av nyligen tillkomna eller sjuka djur,
- vi) ett system för säkert bortskaffande av döda djur och andra animaliska biprodukter.

Artikel 25 i förordning (EU) 2016/429

1. Aktörerna ska se till att de anläggningar som de ansvarar för får djurhälsobesök av en veterinär när det är ändamålsenligt med hänsyn till den risk som den berörda anläggningen utgör, med beaktande av följande:

a) Typen av anläggning.

b) De djurarter och djurkategorier som hålls på anläggningen.

c) Den epidemiologiska situationen i zonen eller regionen när det gäller förtecknade och nya sjukdomar som djuren i anläggningen är mottagliga för.

d) Annan relevant övervakning eller offentlig kontroll de hållna djuren och typen av anläggning är föremål för.

Sådana djurhälsobesök ska ske med en frekvens som står i proportion till riskerna med den berörda anläggningen.

De får kombineras med besök för andra ändamål.

2. Ändamålen med djurhälsobesöken i punkt 1 ska vara förebyggande av sjukdom, framför allt genom följande:

a) Rådgivning till den berörda aktören om biosäkerhet och andra djurhälsofrågor som är relevanta för typen av anläggning och de djurarter och djurkategorier som hålls där.

b) Påvisande av och information om tecken som kan tyda på förekomst av förtecknade sjukdomar eller nya sjukdomar.

- för landlevande djur

Artikel 97.1 i förordning (EU) 2016/429

Behöriga myndigheter ska endast bevilja godkännande för anläggningar i enlighet med artiklarna 94.1 och 95 a i följande fall:

a) Anläggningarna uppfyller i tillämpliga fall följande krav vad gäller

i) karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder, med beaktande av kraven i artikel 10.1 b och bestämmelser som antagits enligt artikel 10.2,

Artikel 16 i förordning (EU) 2019/2035

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande av avgränsade anläggningar för landlevande djur som ska förflyttas inom samma medlemsstat eller till en annan medlemsstat ska den säkerställa att dessa anläggningar uppfyller de krav som fastställs i bilaga I del 9

a) punkt 1 när det gäller karantän, isolering och andra biosäkerhetsåtgärder,

b) punkt 2 när det gäller övervakning och kontroll,

c) punkt 3 när det gäller faciliteter och utrustning

- för vattenbruksanläggningar

Artikel 181.1 b i förordning (EU) 2016/429

b) Anläggningens lokaler och utrustning

i) är ändamålsenliga, så att risken för introduktion och spridning av sjukdomar minskar till en godtagbar nivå, med beaktande av typen av anläggning i fråga,

ii) har tillräcklig kapacitet för arterna och kategorierna av och kvantiteten (antal, volym eller vikt) vattenlevande djur i fråga.

c) Anläggningarna medför inte en oacceptabel risk för spridning av sjukdomar, med beaktande av de riskreducerande åtgärder som finns på plats.

d) Anläggningen har ett system på plats som gör att den berörda aktören kan visa för den behöriga myndigheten att kraven i leden a, b och c är uppfyllda.

Artikel 5 b i förordning (EU) 2020/691

Biosäkerhetsplanen ska ha tagit hänsyn till den särskilda karaktären hos anläggningen och identifierat riskreducerande åtgärder för varje biosäkerhetsrisk som har identifierats.

Bilaga 1 del 3 punkt 1 i förordning (EU) 2020/691

a) I biosäkerhetsplanen ska särskild hänsyn ha tagits till:

- i) Desinfektionsställen ska installeras på kritiska platser på den avgränsade vattenbruksanläggningen.*
- ii) Om det finns olika funktionella enheter på en avgränsad vattenbruksanläggning ska de hållas åtskilda med hygienbarriärer.*
- iii) Personalen ska ha tillgång till arbetskläder och arbetsskor på den avgränsade vattenbruksanläggningen och de ska regelbundet rengöras och desinficeras.*
- iv) Besökare ska bära skyddskläder och skyddsskor som tillhandahålls av aktören.*
- v) Utrustningen får inte delas med andra vattenbruksanläggningar.*
- vi) Döda djur ska avlägsnas med en frekvens som säkerställer att infektionstrycket är minimalt, och de ska bortskaffas i enlighet med artikel 13 i förordning (EG) nr 1069/2009.*
- vii) Utrustningen på den avgränsade vattenbruksanläggningen ska rengöras och desinficeras med lämplig frekvens.*
- viii) Om avgränsade vattenbruksanläggningar tar emot befruktade ägg från andra anläggningar ska äggen, om det är biologiskt genomförbart och inte inkräktar på forskningsmålen, desinficeras på lämpligt sätt vid ankomsten, och alla förpackningar ska desinficeras eller bortskaffas på ett biosäkert sätt.*
- ix) Transportörernas journaler över rengöring och desinfektion ska kontrolleras innan vattenbruksdjuren lastas eller lastas ur på anläggningen.*
- b) Aktörerna ska utse en namngiven person som ansvarar för genomförandet av den avgränsade vattenbruksanläggningens biosäkerhetsplan tillsammans med annan personal som rapporterar till den personen när det gäller biosäkerhetsfrågor.'*

Artikel 9.1 i förordning (EU) 2020/990

1. Aktörerna får flytta hållna vattenbruksdjur av förtecknade arter från en

Avgränsad anläggning till en avgränsad anläggning i en annan medlemsstat endast om dessa djur inte utgör någon betydande risk för spridning av de sjukdomar för vilka de förtecknas, på grundval av resultaten av den övervakningsplan som avses i artikel 9 c i delegerad förordning (EU) 2020/691

Artikel 9 i förordning (EU) 2020/691

När den behöriga myndigheten beviljar godkännande ska den säkerställa att avgränsade vattenbruksanläggningar uppfyller kraven i

- d) del 3 punkt 3 i bilaga I när det gäller lokaler och utrustning*

Bilaga 1 del 3 punkt 3 i förordning (EU) 2020/691

e) Det ska finnas lämplig utrustning och lämpliga lokaler för att upprätthålla tillfredsställande djurhållningsförhållanden för de vattenbruksdjur som hålls på den avgränsade vattenbruksanläggningen.

g) Det ska finnas lämplig utrustning för rengöring och desinfektion av lokaler, utrustning och transportmedel

i) Det ska finnas lämplig desinfektionsutrustning för att säkerställa att allt utgåendevatten som släpps ut från den avgränsade vattenbruksanläggningen behandlas på ett sätt som garanterar att eventuella smittämnen som orsakar förtecknade eller nya sjukdomar är fullständigt inaktiverade före utsläppet.

Artikel 181.1 d i förordning (EU) 2016/429

Anläggningen ska ha ett system på plats som gör att den berörda aktören kan visa för Jordbruksverket att kraven ovan är uppfyllda.

8 Överprövning av beslut

Jordbruksverkets beslut kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

9 Faktabas

Den europeiska medlemsorganisationen för djurparker, The European Association of Zoos and Aquaria (EAZA) har tagit fram en handbok för avgränsade anläggningar. Handboken finns tillgänglig via [EAZAs webbplats](#). Där finns också andra publikationer som t.ex. The Transmissible Diseases Handbook.